

Rapport Allmän kollektivtrafik 2021

Beslutad 2022-06-14, av: Regionala utvecklingsnämnden, § 95

Förord

Region Jämtland Härjedalen har det politiska och ekonomiska ansvaret för den allmänna kollektivtrafiken i länet och för dess framtida utveckling. De skattemedel som används för att stödja den allmänna kollektivtrafiken ska användas så effektivt som möjligt. Regionala utvecklingsnämnden är regional kollektivtrafikmyndighet (RKM) och fattar beslut om allmän trafikplikt, som är trafik som samhället avser ta ansvar för.

Sedan 2012 reglerar lagen om kollektivtrafik (SFS2010:1065) hur den allmänna kollektivtrafiken ska bedrivas i landet. Den grundar sig på EU:s kollektivtrafikförordning 1370/2007. Av artikel 7 i EU:s kollektivtrafikförordning framgår att ”varje behörig myndighet ska en gång om året offentliggöra en samlad rapport om den allmänna trafikplikten inom sitt behörighetsområde, och de utvalda kollektivtrafikföretagen samt om ersättningar och ensamrätt som dessa kollektivtrafikföretag beviljats som kompensation. Rapporten ska skilja mellan busstrafik och spårtrafik, den ska möjliggöra kontroll och utvärdering av kollektivtrafiknätets effektivitet, kvalitet och finansiering samt, i förekommande fall, ge information om eventuellt beviljade ensamrätters art och omfattning”.

Denna rapport avser år 2021 och är upprättad för att redovisa verksamheten utifrån kraven i EU:s kollektivtrafikförordning. Verksamheten omfattar spårtrafik, buss- och biltrafik som är linjelagd eller anropsstyrd. Den årliga rapporten ska lämnas till Transportstyrelsen. Den kan också utgöra en kunskapskälla för beslutsfattare och andra intresserade.

Att resultaten för år 2021 i likhet med 2020 avviker från tidigare år förklaras av pandemin, som kraftigt minskade resandet och intäkterna från och med våren 2020.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRORD.....	2
1 ALLMÄN TRAFIKPLIKT OCH AVTAL.....	4
1.1 Allmän trafikplikt.....	4
1.2 Aktuella trafikavtal.....	4
2 RESULTAT.....	5
2.1 Finansiering.....	5
2.2 Resor och trafikutbud.....	5
2.3 Effektivitet.....	6
2.4 Kvalitet.....	6

1 Allmän trafikplikt och avtal

1.1 Allmän trafikplikt

Kollektivtrafik kan bedrivas i offentlig eller kommersiell regi. Allmän kollektivtrafik som upphandlas i offentlig regi ska föregås av beslut om allmän trafikplikt. I Jämtlands län är det Regionala utvecklingsnämnden inom Region Jämtland Härjedalen som är regional kollektivtrafikmyndighet (RKM) och fattar beslut om allmän trafikplikt. Under 2021 har Regionala utvecklingsnämnden fattat beslut om allmän trafikplikt för följande tre områden för perioden 2023 – 2034:

- Östersunds stad med omnejd
- Åre kommun med trafik till och från Krokoms och Östersunds kommun
- Ragunda kommun med trafik till och från Östersund, Kälarne i Bräcke kommun och Liden i Sundsvalls kommun (Västernorrland)

1.2 Aktuella trafikavtal

Nedan framgår trafikavtal med tåg, buss och biloperatörer för den allmänna kollektivtrafiken i Jämtlands län. Ingen trafik bedrivs genom ensamrätter eller direkttilldelade avtal.

Avtal/område	Avtalsperiod	Trafikutövare	Ersättning 2021, tkr	Anmärkning
Tåg				
Norrtågstrafiken (tjänstekoncession)	Aug 2016 – dec 2025	Vy Tåg	29 616	Region JH:s andel
Buss				
Åre Buss	Dec 2014 – dec 2022	Centrala Buss	34 853	
Östersund tätort (tjänstekoncession)	Juni 2016 – juni 2023	Vy Buss	36 221	
Ragunda Buss	Dec 2015 – dec 2023	Centrala Buss	19 657	
Linje 40	Juni 2012 – dec 2020	KR-trafik	6 477	Region JH:s andel
Linje 45	Dec 2019 – dec 2027	Centrala Buss i Norrb	5 940	Region JH:s andel
Linje 46	Dec 2019 – dec 2028	Centrala Buss	10 603	Region JH:s andel
Regionbuss 2019	Dec 2019 – dec 2029	Trönderbilene	138 435	Berg, Bräcke, Härjedalen, Krokoms, Strömsund, Östersund exkl stadstrafik
Närtrafik och anropsstyrt				
Berg	Juni 2013 – jan 2022	Taxi Berg	1 244	
Härjedalen	Juni 2013 – jan 2022	Centrala buss	238	
Strömsund	Juni 2013 – jan 2022	Norra Jämtlands taxi	2 556	
Krokoms	Juni 2013 – jan 2022	Taxi Glesbygd AB	3 956	
Östersund	Juni 2020-juni 2025	Östersunds taxi	65	
Bräcke	Juni 2020-juni 2025	Mohlins Bussar AB	11	
Ragunda	Juni 2020-juni 2025	Mohlins Bussar AB	37	
Åre	Juni 2020-juni 2025	Östersunds taxi	126	
Rörlig ersättning		Samtliga avtal	5 156	Km-ersättn fr Reseservice

2 Resultat

Nedan beskrivs utveckling av kostnader, intäkter och resande. Effektivitet har beräknats utifrån de uppgifterna. För Norrtågtrafiken som upphandlas i en tjänstekoncession, där operatören hanterar vissa kostnader och intäkter, kan inte alla uppgifter redovisas. Kostnaden för tågtrafiken utgörs av ägarbidraget från Region Jämtland Härjedalen.

2.1 Finansiering

Bruttokostnader, Tkr				
	2018	2019	2020	2021
Tåg (ägarbidrag exkl statlig medfinansiering)	23 636	24 434	25 809	29 616
Buss och bil	336 000	325 350	326 122	307 361

Intäkter, Tkr				
	2018	2019	2020	2021
Tåg	ej uppg	ej uppg	ej uppg	ej uppg
Buss och bil	141 000	137 839	126 649	108 504

Skattesubventioneringsgrad % (Finansiärers bidrag i förhållande till total kostnadstäckning)				
	2018	2019	2020	2021
Totalt buss, bil	58	58	61	65

2.2 Resor och trafikutbud

Nedan beskrivs antal resor och trafikens omfattning uppdelat på trafikslag, samt kollektivtrafikens marknadsandel i länet.

Resande (antal påstigningar, 1000-tal)				
	2018	2019	2020	2021
Tåg	310	346	219	185
Buss	6 346	6 333	4 386	4 111
Summa	6 656	6 679	4 605	4 296

Utbud (fordonskm, 1000-tal)				
	2018	2019	2020	2021
Tåg	851	757	888	897
Buss	9 886	11 062	11 885	11 352
Summa	10 737	11 819	12 773	12 249

Marknadsandel (% , kollektivtrafikbarometern)				
	2018	2019	2020	2021
Totalt		14	8	8

2.3 Effektivitet

Som effektivitetsmått används kostnad per resa och per kilometer. För regionaltågstrafiken som drivs genom en tjänstekoncession är nettokostnaden lika med ägarbidraget, dvs vad trafiken kostar skattebetalarna i Region Jämtland Härjedalen. Under 2020 och 2021 har resandet och intäktsggraden varit lägre med anledning av Corona. I några fall har trafiken dessutom förstärkts, för att undvika trängsel

Total bruttokostnad per resa (kr)				
	2018	2019	2020	2021
Tåg	Ej uppg	Ej uppg	Ej uppg	Ej uppg
Buss och bil	52,9	51,4	74,4	74,77

Total nettokostnad per resa (kr)				
	2018	2019	2020	2021
Tåg	76,2	70,6	117,8	160,1
Buss och bil	30,7	29,6	45,5	48,9
Totalt	32,8	31,7	48,9	53,18

Total kostnad per km (kr)				
	2018	2019	2020	2021
Tåg	27,8	32,3	29,1	33
Buss och bil	34,0	29,4	27,4	27,1
Totalt	33,5	29,6	27,6	27,5

2.4 Kvalitet

Att erbjuda goda resmöjligheter är en nyckelfråga för att kollektivtrafiken ska vara användbar och ett verktyg för regional utveckling. Enligt kollektivtrafikbarometern¹ för 2021 ligger Länstrafiken Region Jämtland Härjedalen över riksnittet vad gäller till exempel nöjd kund index och kunders nöjdhet med senaste resan. Även vad gäller upplevd trygghet och punktlighet ligger Länstrafiken bra till. Den upplevda punktligheten är näst högst i landet.

Under 2021 var alla regionaltåg och majoriteten av Länstrafikens bussar tillgänglighetsanpassade. Andelen tillgänglighetsanpassade fordon ökar successivt med de nya trafikavtalen. Det finns fortsatt behov av att även tillgänglighetsanpassa hållplatser, stationer och information. Vad gäller information pågår ett utvecklingsarbete med både appen och hemsidan.

I samband med de pågående upphandlingarna ökar krav och ambitioner vad gäller både fossilfritt och emissionsfritt. I Östersunds stadstrafik infördes ytterligare elbussar under 2021, och i upphandlingen av nytt avtal juni 2023 ställs krav på 100% elfordon.

Busstrafiken är relativt punktlig och problem främst vid särskilda händelser som halka och stora snömängder. Inom Norrtågstrafiken har punktligheten på linjen Sundsvall-Östersund-Storlien haft en positiv utveckling senaste åren.

¹ Kollektivtrafikbarometern är en kvalitets- och attitydundersökning som drivs av Svensk Kollektivtrafik.